

- 10) अशोकाच्या भाबु शिलालेखात कोणत्या शब्दाचा प्रयोग आढळून येतो?
अ) पालि
क) पलियाय
ब) मागधी
ड) बुध्दवचन
- 11) पालि भाषा ही सभ्य समाजात बोलली जाणारी ——— स्वरुपाची भाषा होती?
अ) सामान्य
क) गदय
ब) पदय
ड) प्रतिष्ठित
- 12) तथागतांनी प्रथम ——— भिक्खुंना उपदेश दिला.
अ) दोन
क) चार
ब) तीन
ड) पाच

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- अ) पालि भाषा अभ्यासाची अंगे
ब) पटिपती म्हणजे काय?
क) पालि भाषेचा विकास
ड) पालिभाषा व संस्कृत भाषा सहसंबंध लिहा.
इ) पालि भाषेच्या मूळ प्रदेशाविषयी माहिती लिहा.
ई) शिक्षण प्रक्रियेत पालि भाषेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) पालि भाषेचा इतर भाषेवर पडलेला प्रभाव याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
ब) पालि शब्दाची उत्पत्ती याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
क) मध्यकालीन भारतीय आर्यभाषा युगात जनभाषेच्या विकासाचे स्तर किती व कोणते याविषयी माहिती लिहा.
ड) पालि भाषा शिकण्याचे फायदे सविस्तर लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

- अ) प्राचीन काळापासून ते आधुनिक काळापर्यंत पालि भाषेचा प्रवास याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
ब) पालि भाषेच्या विकासाच्या अवस्था या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 पिटकोत्तर साहित्य म्हणजे काय? ते सांगून पिटकोत्तर साहित्याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

12

- 12) Pali language has _____ adjectives.
- a) three
 - b) four
 - c) five
 - d) seven

Q.2 Write short notes. (Any Four) 12

- a) Consonant changes
- b) Vowel changes
- c) Pali grammar distinction
- d) Pali prefixes
- e) Vowel Sandhi
- f) Tatiya Vibhatti (Instrumental case)

Q.3 Answer the following question (Any Two) 12

- a) Illustrate the word 'gachch' by saying the present tense suffix.
- b) Illustrate the word 'nam' by saying the suffix of the future tense.
- c) State the past tense suffixes.
- d) State the rules of Niggahita Sandhi.

Q.4 State the rules of Consonant sandhi and give one example of each. 12

OR

Explain the types of rudhiavaya with examples.

Q.5 Write in detail about the types of inflectional suffixes in Pali by stating what is inflectional suffixes? 12

- 12) What is explained in the first paragraph in Vishuddhimagga?
a) Pragma's
b) Nirvana's
c) Samadhi's
d) Sheela's

Q.2 Write any four short notes from the following. 12

- a) Milindaprasna
- b) Firstdhammaconcil
- c) pēṭakōpadēsa
- d) Buddhaghōṣa
- e) dāṭhāvansa
- f) nēttīpakaraṇa

Q.3 Write the answer to any two of the following questions. 12

- a) Write information about the development of Pali language.
- b) Write information about Vinayapitaka.
- c) Write information about the book Deepvansa.
- d) Write information about Acharya Buddhadatta.

Q.4 Write an answer to any one of the following questions. 12

- a) Write detailed information about Dhammapala's Atthakatha.

OR

- b) Write detailed information about the inscriptions of Emperor Ashoka.

Q.5 Answer the following question 12

What is vans literature? write detailed information about creation, period.

- 9) सध्याच्या माहिती व तंत्रज्ञान युगात ---- हे संशोधनासाठी दुय्यम साहित्याचा एक प्रमुख स्रोत आहे.
अ) ग्रंथालय
ब) मोबाईल
क) संगणक
ड) अभासी ग्रंथ
- 10) दोन गोष्टींमधील साम्य आणि फरक यांच्यातील कारणमिमांसेचा अभ्यास कोणत्या संशोधन पध्दतीने करता येतो?
अ) तुलनात्मक
ब) वर्णनात्मक
क) ऐतिहासिक
ड) विश्लेषणात्मक
- 11) निरीक्षणाचे एकूण किती प्रकार आहेत?
अ) दोन
ब) तीन
क) चार
ड) पाच
- 12) सुत्तनिपात हा ग्रंथ पालि साहित्य संशोधनाच्या दृष्टीने कोणत्या प्रकारच्या संशोधनात अधिक महत्त्वाचा ठरतो?
अ) ऐतिहासिक
ब) वर्णनात्मक
क) सर्वेक्षणात्मक
ड) प्रयोगात्मक

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- अ) मूलभूत संशोधन म्हणजे काय?
ब) उपयोजित संशोधन म्हणजे काय?
क) आशय विश्लेषणाच्या पायऱ्या लिहा.
ड) प्रश्नावलीचे किती प्रकार लिहा.
इ) संशोधन अहवालाचा उद्देश लिहा.
ई) वर्णनात्मक संशोधन आराखड्याच्या पायऱ्या लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (कोणत्याही दोन)

12

- अ) गृहितके म्हणजे काय? ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
ब) संशोधन अहवालाच्या घटकाविषयी माहिती लिहा.
क) तौलनिक अभ्यास म्हणजे काय? वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ड) वर्णनात्मक संशोधन म्हणजे काय ते लिहा. व निकष याविषयी माहिती लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.(कोणताही एक)

12

- अ) आदर्श संशोधन अहवालाची वैशिष्ट्ये लिहा.
ब) संभाव्यता नमुना निवड पध्तीची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

12

संशोधनातील महत्त्वाचे टप्पे सविस्तर लिहा.

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)

- a) Sambuddh
- b) Pañña
- c) ArahatŌ
- d) Khamā Yācanā
- e) Tisaranttaya
- f) Dhup puja

Q.3 Answer the following question (Any Two)**12**

- a) Say Pali Dassila with meaning.
- b) Explain the concept of the word Buddhā.
- c) Explain the concept of the word suptipannŌ.
- d) Explain the concept of the phrase svākkhātŌ bhagavata dhammŌ.

Q.4 Write Pāli Buddha Vandanā in detail with meaning.**12****OR**

Explain the importance and benefits of Sila by telling what Sila means.

Q.5 Explain the meaning of Saghānusati and explain its importance in human life reform.

प्र.3 खालिल पालि उतान्याचे भाषनुवाद करा.

यानीध भूतानि समागतानि, भुम्मनि वा यानि व अन्तलिक्खे ।
 सब्बेव भूता सुमना भवन्तु, अथोपि सक्कच्च सुणन्तु भासितं ।।
 तस्मा हि भूता निसामेथ सब्बे, मेत्तं करोथ मानुसिया पजाय ।
 दिवा च रत्तो च हरन्ति ये बल्लिं, तस्मा हि ने रक्खथ अप्पमत्ता ।।
 यं किञ्चि वित्तं इध वा हरं वा, सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।
 न नो समं अत्थि तथागतेन, इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
 एतेन सच्चैन सुवत्थि होतु ।।
 खयं विरागं अमत्तं पणीतं, यदज्झगा सक्क्यमुनि समाहितो
 न तेन धम्मेन समत्थि किञ्चि, इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
 एतेन सच्चैन सुवत्थि होतु ।।
 यं बुद्धसेट्ठो परिवण्णयी सुचिं, समाधिमानन्तरिकञ्चमाहु ।
 समाधिना तेन समो न विज्जति, इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
 एतेन सच्चैन सुवत्थि होतु ।।

प्र.4 पालि भाषा अनुवाद प्रक्रियेतीलपथ्येयावर चर्चा करा.**किंवा**

भाषानुवादाची व्याख्या सांगून पालि भाषा अनुवादाचे स्वरूप सांगा.

Q.3 Translate the following Pali passage.

Yānidh bhūtāni samāgatāni, bhūm'māni vā yāni vā antalikkhē |
sabbvēa bhūta sumanā bhavantu, athōpi sakkacca sunantu bhāṣitaṃ ||
tasmā hi bhūta nīsamēt sabbē, mettaṃ karōt manuṣya pajāya |
divā ca rattō ca haranti yē balin, tasmā hi nē rakkathā appamattā ||
yaṃ kiñci vittaṃ idha vā huraṃ vā, saggēsu vā yaṃ ratanaṃ pāṇitaṃ |
na nō saṃ at'thi tathāgatēn, idamapi bud'dhē ratanaṃ pāṇitaṃ |
aten sacen suvatti hōtu.

Khayaṃ virāgaṃ amtaṃ pāṇitaṃ, yadajjaga śakyamuni samāhitō |
na tēna dham'mēṃ samatti kiñci, idamapi dham'mē ratanaṃ pāṇitaṃ |
aten sacen suvatti hōtu.

Ī bud'dhasēṭṭhō parivannayī sucin, samādhimānantarikajñamahu |
samādhinā tēn samō na vijjati, idamapi dham'mē ratanaṃ pāṇitaṃ |
aten sacen suvatti hōtu |

Q.4 Discuss regimen in Pali language translation process.**OR**

State the nature of Pali language translation by giving the definition of translation.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Pali) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली भाषा व तिचे महत्त्व (MA17101)

Day & Date: Friday, 05-01-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1 दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य व अचूक पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. 16

- 1) समाधी अवस्थेमध्ये असतांना तथागतांच्या मुखातून निघालेल्या गंभीर उद्गाराला काय म्हणतात?

अ) पट्टान	ब) उदान
क) निदान	ड) जातक
- 2) बुद्धांना कोणत्या नदी काठी ज्ञान प्राप्ती झाली?

अ) यमुना	ब) गंगा
क) जमुना	ड) निरंजना
- 3) तथागतांच्या सहवासात कोण राहत होते?

अ) उपाली	ब) रेवत
क) आनंद	ड) रोहण
- 4) धम्मचक्र परिवर्तन कथे मध्ये कोणता उपदेश आहे?

अ) प्रज्ञेचा	ब) समाधीचा
क) चार आर्यसत्याचा	ड) शीलाचा
- 5) पालि पदय रचना कोणत्या ग्रंथामध्ये आहे?

अ) उदान	ब) धम्मपद
क) पट्टान	ड) संगिणी
- 6) तथागताने पहिल्यांदा किती भिकखुंना उपदेश दिला?

अ) दोन	ब) तीन
क) पाच	ड) बारा
- 7) पट्टान या ग्रंथामध्ये कोणत्या सिध्दांताची माहिती दिली आहे?

अ) आर्यसत्य	ब) प्रतित्यसमुत्पाद
क) निब्बान	ड) सील
- 8) बुद्ध म्हणजे काय?

अ) तत्वज्ञान	ब) धम्म
क) सत्य	ड) सील

- प्र.4** खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा
- अ) पालि भाषेची व्याख्या सांगून तिचे मूळ प्रदेश व वैशिष्ट्ये लिहा. **16**
किंवा
- ब) पालि भाषेचा इतर भाषेवर प्रभाव याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.5** पालि भाषेच्या विकासाच्या अवस्था याविषयी सविस्तर माहिती लिहा. **16**

- 10) कुम्भकारो घटं करोति हे खालील पैकी कोणत्या विभक्तिचे उदाहरण आहे?
 अ) पठमा ब) द्वितीया
 क) ततिया ड) चतुत्थि
- 11) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालि भाषेत एकूण किती प्रकारचे अव्यय आहेत?
 अ) तीन ब) चार
 क) पाच ड) सहा
- 12) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालिभाषेत किती विशेषणे आहेत?
 अ) तीन ब) चार
 क) पाच ड) सात
- 13) पालिभाषेत पुल्लिंगि शब्द स्त्रिलिंगि करण्याकरिता त्या शब्दांना किती प्रत्यय लावले जातात?
 अ) एक ब) सहा
 क) सात ड) आठ
- 14) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालि भाषेत एकूण समास किती आहेत?
 अ) पाच ब) सहा
 क) सात ड) आठ
- 15) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालि भाषेत वचन किती आहेत?
 अ) एक ब) दोन
 क) तीन ड) बहु
- 16) पालिभाषे मध्ये 'श' आणि 'ष' ऐवजी खालीलपैकी कोणत्या व्यंजनाचा उपयोग केला जातो?
 अ) स ब) छ
 क) क्ष ड) कोणताही नाही

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) ततिया विभक्ति
 ब) उपसर्ग
 क) छट्टि विभक्ति
 ड) स्वर परिवर्तन
 इ) स्वर संधि
 ई) व्यंजन परिवर्तन

प्र.3 पुढील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

16

- अ) वर्तमान काळाचे प्रत्यय सांगून 'पस्स' शब्द चालवून दाखवा.
 ब) भूतकाळाचे प्रत्यय सांगा.
 क) भविष्यकाळाचे प्रत्यय सांगून 'नम' शब्द चालवून दाखवा.
 ड) निग्गाहित संधिचे नियम स्पष्ट करा.

- प्र.4 अ)** व्यंजन संधिचे नियम उदाहरणसह विश्लेषण करा. **16**
किंवा
- ब)** रूढी अव्ययाचे प्रकार सांगून उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
- प्र.5** विभक्ति म्हणजे काय सांगून विभक्तिच्या प्रकारावर सविस्तर लिहा. **16**

- प्र.3 खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16**
- अ) अनुपिटक साहित्य म्हणजे काय? याचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा.
ब) दुसऱ्या धम्म संगीतीची पार्श्वभूमी लिहा.
क) अट्टकथाकार आचार्य बुध्दघोषा विषयी माहिती लिहा.
ड) वंश साहित्या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16**
- सम्राट अशोकांच्या शिलालेखा विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
किंवा
तिपिटक साहित्य म्हणजे काय? हे सांगून तिपिटक साहित्याचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्र.5 दिपवंस व महावंस या ग्रंथावर सविस्तर माहिती लिहा. 16**

- 10) अनिच्यावत्व संखारा तं वुतेत्थ ---- ति ।
 अ) लब्भा ब) सब्भा
 क) मब्भा ड) तब्भा
- 11) तथागतांनी कोणास सांगितले की, आणखीन तीन महिन्यांनी माझे महापरिनिर्वाण होईल?
 अ) यक्षाना ब) दानवांना
 क) माराला ड) देवतांना
- 12) महापरिनिर्वाण सुत्ताच्या दुसऱ्या भागामध्ये कोणता उपदेश दिला आहे?
 अ) प्रतित्य समुत्पादाचा ब) आष्टांगीक मार्गाचा
 क) संबोधीचा ड) चार आर्य सत्याचा
- 13) तथागताचे महापरिनिर्वाण कोठे झाले?
 अ) सारनाथ ब) कुशीनारा
 क) कपिलवस्तु ड) बोधगया
- 14) संत वो, भिकखवे, अपरिहानियो ---- देसे स्सामि ।
 अ) कम्मे ब) धम्मे
 क) तम्मे ड) सम्मे
- 15) सीलं समाधि पञ्जाचं ---- अनुतरा ।
 अ) पिमुत्तिच ब) सिमुत्तिच
 क) विमुत्तिच ड) दिमुत्तिच
- 16) वैशाली ला गेल्यानंतर तथागतांचा सत्कार कोणी केला?
 अ) लिच्छवीने ब) वासेट्टिने
 क) आम्रपालीने ड) पुण्णिकेने

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) पाटलीग्राम नगर निर्माणा विषयी माहिती लिहा.
 ब) पावानगरा मधील तथागतांचा धम्मउपदेश लिहा.
 क) गंभीर आजाराविषयी माहिती लिहा.
 ड) आठ परिषदाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 इ) आम्रपाली गणिकेच्या भोजना विषयी माहिती लिहा.
 ई) चार आर्यसत्या विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

16

- अ) तथागताचे अंतिम वचन यावर माहिती लिहा.
 ब) खालील उताऱ्याचे मातृभाषेत भाषांतर करा.

अथ खो भगवा अम्बलट्टिकायं यथाभिरन्तं विहरित्वा आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि..
 'आयामानन्द! येन नालन्दा, तेनुपसङ्गमिस्सामा' ति । 'एवं भन्ते' ति खो आयस्मा आनन्दो
 भगवतो पच्चसोसि ।

क) पालि साहित्यामध्ये महापरिनिर्वाण सुत्ताचे महत्त्व विशद करा.

ड) खालील उताऱ्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.

त्यावेळी आयु. आनंद भगवंताच्या पाठीमागे उभे राहून त्यांना पंख्याने वारा घालत होता. तेव्हा भगवंताने आयुष्मान आनंदाला संबोधित केले: आनंद! काय तू ऐकले आहे, वज्जी नेहमी बैठका घेऊन चर्चा करतात. एके ठिकाणी जमतात

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

16

अ) पालि साहित्यामध्ये दीर्घनिकायाचे महत्त्व विशद करा.

ब) बुद्धांचे अंतिम भोजन यावर सविस्तर लिहा.

प्र.5 वर्षाकार ब्राम्हण व अजातशत्रु यांच्यातील संवाद सविस्तर लिहा.

16

प्र.3 पुढील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) कंजुषी म्हणजे काय? कंजुषीमुळे काय निर्माण होते?
 ब) खालील पालि ओळींचा अर्थ सांगा.

‘अथ खो आयस्मा आनन्दो येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं
 अभिवा देत्वा एकमन्तं निसीदि।

एकमन्तं निसिन्नो खो आयस्मा आनन्दो भगवन्तं एतदवोच –

“अच्छरियं, भन्ते, अब्भुतं, भन्ते! याव गम्भीरो चायं, भन्ते, पटिच्चसमुप्पादो गम्भीराव
 भासो च, अथ च पन मे उत्तानकुत्तानको विय खायती”ति।

मा हेवं, आनन्द, अवच, मा हेवं, आनन्द, अवच। गम्भीरो चायं, आनन्द, पटिच्चसमुप्पा
 दो गम्भीराभासो च।

- क) भावाच्या कारणामुळे जन्म कसे जाणले पाहिजे ते थोडक्यात सांगा.
 ड) आत्म्याला मानणारा आत्म्याचे प्रतिपादन कसे करतो.

प्र.4 आत्मदर्शी कोणत्या कारणाने आत्म्यास समजून मानतो? स्पष्ट करा.

16

किंवा

विज्ञानाच्या स्थिती सांगून आयतने स्पष्ट करा.

प्र.5 महानिदान सुत्तातील आशय स्पष्ट करा.

16

- प्र.4** पुग्गल सुत्ताच्या आधारे चार प्रकारच्या व्यक्तित्ते (लोकांचे) वर्णन स्पष्ट करा. **16**
किंवा
कोसल नरेशाच्या नाराजीचे कारण स्पष्ट करून त्याविषयी भगवान बुध्दांनी त्याची नाराजी कशी दूर केली या विषयी सविस्तर लिहा.
- प्र.5** सोमा सुत्तातील आशयातून स्त्री-पुरुष असमानतेला उत्तर या दृष्टीकोणातून सविस्तर चर्चा करा. **16**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली व्याकरण – 2 (MA17202)

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. 16

- 1) सददन्तिती व्याकरणाचे रचनाकार कोण होते?

अ) अग्गवंस	ब) कच्चायन
क) मोग्गलान	ड) यापैकी नाही
- 2) वेणिको' चा अर्थ काय होतो?

अ) वीणा	ब) वीणाधारी
क) वेणी	ड) तंतुवादक
- 3) पञ्जिका' हा कोणत्या व्याकरणावरचा टीकाग्रंथ आहे?

अ) सददन्तिमी	ब) मोग्गलान
क) कच्चायन	ड) बोधिसत्त
- 4) धातुसाधित विशेषणे किती आहेत?

अ) तीन	ब) चार
क) पाच	ड) सहा
- 5) पालि व्याकरणात निग्गहिता कशास म्हटले आहे?

अ) निघून जाण्यास	ब) गिळण्यास
क) अनुस्वारास	ड) अनुनासिकेस
- 6) कच्चायन व्याकरणात किती सूत्रे आहेत?

अ) 471	ब) 472
क) 474	ड) 675
- 7) स्वयंपाक करणाऱ्यास पालि भाषेत कोणता शब्द आहे?

अ) सोपाकी	ब) सोयमपाकी
क) सुदो	ड) पाचको
- 8) वल्लीभो म्हणजे काय?

अ) वल्लभ	ब) भोपळा
क) कलिंगड	ड) फणस

- 9) 'जाणु' म्हणजे काय?
 अ) जाण ब) गुडघा
 क) कंबर ड) गोटा
- 10) 'मलम' या शब्दास पालि भाषेतील कोणते नाव आहे?
 अ) आलेप ब) आलेपो
 क) मलमो ड) मुलामो
- 11) 'भटागारं' याचा अर्थ काय होतो?
 अ) पोलिस स्टेशन ब) खानावळ
 क) गोदाम ड) भटआगार
- 12) विंचवास पालिमध्ये कोणता शब्द आहे?
 अ) इंचको ब) विंचको
 क) विच्छिका ड) विच्छिका
- 13) 'मागध शब्दलक्षण' हे कोणत्या व्याकरणास संबोधले जाते?
 अ) बालावतार ब) सददनिती
 क) मोग्गलान ड) कच्चायन
- 14) पालि इक्खणिको चा अर्थ काय होतो?
 अ) ऊस विकणारा ब) ज्योतिषी
 क) लेखणिक ड) मुनिम
- 15) धिता म्हणजे काय?
 अ) मुलगी ब) धाडसी
 क) धोबी ड) धिट
- 16) कालो 'म्हणजे काय?
 अ) काळा ब) काळ
 क) मेव्हणा ड) जावई

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) 'रूपसिध्दीचे रचनाकार कोण याविषयी थोडक्यात माहिती द्या.
 ब) बालावतार व्याकरणाविषयी थोडक्यात सांगा.
 क) भिक्खु विजीतावी यांच्या विषयी माहिती द्या.
 ड) कच्चायन भेद याविषयी थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
 इ) सददबिन्दु याविषयी थोडक्यात सांगा.
 ई) मोग्गलान पञ्चिका प्रदिप' याविषयी थोडक्यात माहिती द्या.

- प्र.3 पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा** **16**
- अ) व्याकरण टिकाकार राहुल यांच्याविषयी माहिती द्या.
- ब) पुढील वाक्यांचे पालि भाषेत भाषांतर करा.
मी सोलापूर नगरामध्ये रहातो. सोलापूर शहर हे खूप सुंदर आहे. सोलापूर शहरात सिध्देश्वर मंदीर आणि तलाव आहे. सोलापूरमध्ये ऐतिहासिक किल्ला आहे.
- क) 'मम विस्स विञ्जालयं याविषयी पालि भाषेत निबंध लिहा.
- ड) पुढील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.
सीद्धो वनस्मिं विहरति । सीहो उदकं पिबति ।
रूक्खस्मां सकुणां सन्ति । रूक्खं उध्दं वानरो अत्थि ।
वानरा फलं खादन्ति । अस्सा गामस्मि धावन्ति ।
भिक्षु नगरम्हा पिंडपातं करोति ।
भिक्षु वनस्मिं ज्ञानं करोन्ति ।
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** **16**
- मोग्गलान व्याकरणावरील टिकाग्रंथांविषयी माहिती द्या.
किंवा
कोणत्या व्याकरणाबद्दल ब्रम्हदेश व लंका या देशात जास्त आदर आहे? कारणासह स्पष्ट करा.
- प्र.5 पालि साहित्यात कच्चायन व्याकरणाचे व व्याकरणकाराचे महत्त्व विशद करा.** **16**

- 10) महीनदीच्या किनारी कोणाची कुटी होती?
 अ) तथागतांची ब) श्रमणाची
 क) धनियगोपाची ड) ब्राम्हणाची
- 11) मी पुन्हा जन्म ग्रहण करणार नाही हे कोणाचे उद्गार आहे?
 अ) भगवंताचे ब) ब्राम्हणाचे
 क) श्रमणाचे ड) भिक्खूचे
- 12) मी स्वतः कष्ट करून निर्वाह करतो कोणी म्हटले?
 अ) भगवंतानी ब) श्रवणाने
 क) धनियगोपाने ड) ब्राम्हणाने
- 13) मगध देशातील दक्षिणगिरी प्रांतात राहणाऱ्या ब्राम्हणाचे नाव काय होते?
 अ) एकनाळा ब) दुवकनाळा
 क) तिवकनाळा ड) यापैकी नाही
- 14) आपली शेती कोणती आहे ते दाखवा असे कोणी म्हटले?
 अ) कसिभारद्वाजाने ब) भगवतांनी
 क) भिक्खूने ड) श्रमणाने
- 15) अमृत फलदायक शेती केल्याने मनुष्याची कशापासून मुक्ती होते?
 अ) तृष्णेपासून ब) आसक्तीपासून
 क) दुःखापासून ड) द्वेषापासून
- 16) जो व्यक्ती श्रध्दावान आणि उदयोगी आहे त्याला कोण हरवू शकत नाही.
 अ) यक्ष ब) दानव
 क) देव ड) मार

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार)

16

- अ) यमकवग्गातील मन संकल्पनेविषयी माहिती लिहा.
 ब) मेत सुत्तातील मैत्री विषयी माहिती लिहा.
 क) अप्पमाद वग्गाची माहिती थोडक्यात लिहा.
 ड) मानवाच्या आवनतीची (पराभवाची कारणे) या विषयी माहिती लिहा.
 इ) चित्तवग्गाची माहिती थोडक्यात लिहा.
 ई) वसल सुत्तातील संवाद लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (चार पैकी दोन)

16

- अ) अप्रमाद असणे हा अमृताचा मार्ग आहे हे अप्पमादवग्गाच्या आधारे विशद करा.
 ब) खालील उतान्याचे मराठीत भाषांतर करा.
 अनिक्कसावो कासावं यो वत्यं परिदहेस्सति ।
 अपेत्तो दम-सच्चेन न सो कासावमरहति ।।
 यो च वन्तकसावस्स सीलेसु सुसमाहितो ।
 उपेतो दम सच्चेन स वे कासाव मरहति ।।
 असारे सारमतिनो सारे चा सार दस्सिनो ।
 ते सारं नाधि गच्छन्ति मिच्छासङ्कप्पगोचरा ।।
 क) धम्मपदातील गाथांच्या आधारे धार्मिक व तात्वीक आशय सविस्तर लिहा.

ड) खालील उतान्याचे पालित भाषांतर करा.

अहो लवकरच ही काया, चेतना निघून गेलेली फेकून दिलेली, निरूपयोगी लाकडाच्या तुकड्याप्रमाणे पृथ्वीवर पडणार आहे.
द्वेष्टा द्वेष्टयाला जे करतो किंवा वैरी वैऱ्याला जे करतो त्यापेक्षा जास्त अकल्याण मिथ्या मार्गात चित्त करील.

माता पिता किंवा दुसरे नातेवाईक जे करणार नाहीत त्यापेक्षा जास्त कल्याण सम्यक मार्गाला लागलेले चित्त करील.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोन पैकी एक)

16

सुत्तनिपातातील मेत्त सुत्तामध्ये आलेल्या मैत्रीय भावनेला ब्रम्हविहार असे म्हणतात ते स्पष्ट करा.

किंवा

धम्मपदातील बालवग्गामध्ये आलेल्या मूर्खाच्या विचाराविषयी माहिती गाथांच्या आधारे स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

16

धम्मपद म्हणजे काय? त्यात आलेल्या शील, समाधी, प्रज्ञा या संकल्पनेतून आलेले तत्वज्ञान सविस्तर लिहा.

- 10) मज्झिमनिकायामध्ये पन्नास-पन्नास सुत्तांचे किती भाग आहेत?
 अ) पाच ब) सहा
 क) तीन ड) दोन
- 11) मज्झिमनिकायामध्ये कोणत्या सुत्तांचा संग्रह आहे?
 अ) मोठ्या ब) लहान
 क) मध्यम ड) अति लहान
- 12) 'धम्मचक्कं पवत्तेतुं, गच्छामि ---- पुरं।
 अ) पासिनं ब) मासिनं
 क) तासिनं ड) कासिनं
- 13) 'अहं हि अरहा ----, अहं सत्या अनुत्तरो।
 अ) मोके ब) लोके
 क) सोके ड) पोके
- 14) "अनुज्जातो अहं, ----, मातापितूहि अगारस्मा अनगारियं पब्बज्जाय पब्बाजेतु मं भगवा" ति।
 अ) भन्ते ब) सन्ते
 क) मन्ते ड) कन्ते
- 15) ननु, तात रट्टपाल, ---- गेह गन्तब्बं "ति?
 अ) तकं ब) मकं
 क) सकं ड) पकं
- 16) "न खो मयं, भगिनी अच्छरानं हेतु ब्रम्हचरियं ----" ति।
 अ) करामा ब) चरामा
 क) सरामा ड) परामा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)

16

- अ) मखादेव सुत्तातील आर्य अष्टांगीक मार्गाची माहिती लिहा.
 ब) सम्मासम्बोधि या विषयी माहिती लिहा.
 क) रट्टपाल व त्याच्या आई-वडिलांचा संवाद लिहा.
 ड) उदक रामपुत्ता विषयी माहिती लिहा.
 इ) निमी राजा विषयी माहिती लिहा.
 ई) धम्म चक्क पवतन या विषयी माहिती लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन)

16

- अ) बोधिराजकुमार सुत्तामधील आलार कालाम व उदकरामपुत्त यांच्या विषयी माहिती लिहा.
 ब) खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.
 "तस्स मय्हं, राजकुमार, एतदहोसि-कस्स नु खो अहं पठमं धम्मं देसेय्य? को इमं धम्मं खिप्पमेव आज्ञा निस्सती" ति? तस्स मय्हं, राजकुमार, एतदहोसि - 'अयं खो आळारो कालामो पण्डितो वियत्तो मेधावी दीघरत्तं, अप्परजक्खजातिको। यन्नुनाहं आळारस्स कालामस्स पठमं धम्मं देसेय्यं; सो इमं धम्मं खिप्पमेव आज्ञानिस्सती ति।

- क) बोधि राजकुमार सुत्तामधील संजिकापुत्त मानवक व तथागत बुध्द यांच्यामधील संवाद सविस्तर लिहा.
- ड) खालील उताऱ्याचे पालित भाषांतर करा.
“भन्ते! बोधी राजकुमार भगवान तथागताच्या चरणामध्ये विनम्र अभिवादन करीत आहे. आणि निरोगीपणा, आरोग्य, हलकेपणा, स्वास्थ्य आणि सुखद विहारासंबंधी विचारतो आहे’ आणि असेही म्हण की, भन्ते! भगवान तथागताने भिक्खू संघासह बोधी राजकुमाराच्या उदयाच्या भोजनाला स्वीकार करावे.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोन पैकी एक)

16

- अ) मिथिली नगराच्या मखादेव राजाच्या धार्मिक कार्याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
ब) रट्टपालाच्या प्रव्रज्जेविषयी झालेला संवाद सविस्तर लिहा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

16

बोधीराजकुमार सुत्तातील धम्मचक्क पवतनं कथेतील धार्मिक उपदेश सविस्तर लिहा.

- 10) धातूंचे व्यवस्थापन निमित्तात कर्म स्थाने किती आहेत?
 अ) एक ब) दोन
 क) तीन ड) चार
- 11) धुतांग पालन करणाऱ्यास किती गुणांचा लाभ होतो?
 अ) 10 ब) 15
 क) 17 ड) 18
- 12) तृष्णेच्या प्रवाहावर कशाने नजर ठेवता येते?
 अ) शीलाने ब) प्रज्ञाने
 क) जागरूकतेने ड) कर्मकांडाने
- 13) आस्त्रवसहित पालन केले जाणाऱ्या शीलास काय म्हणतात?
 अ) लौकिक शील ब) निहित शील
 क) विहित शील ड) लोकोत्तर शील
- 14) अष्टशील पालन करणारेच कोण असतात?
 अ) साधक ब) श्रमण
 क) भिक्षू ड) उपासक
- 15) वाचिक अकुशल कर्म किती आहेत?
 अ) एक ब) दोन
 क) तीन ड) चार
- 16) परिशुद्ध शील किती आहेत?
 अ) एक ब) दोन
 क) तीन ड) चार

प्र.2 टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) आचार्य बुद्धघोष
 ब) अनुपिटक
 क) वखंध
 ड) विसुद्धीमग्ग
 इ) कर्मस्थान
 ई) समाधी

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) विशुद्धीमग्गाच्या रचनेविषयी थोडक्यात माहिती द्या.
 ब) शीलाचा सुपरिणाम थोडक्यात सांगा.
 क) आकाशान्त्यायतन या अरूपतेविषयी थोडक्यात सांगा.
 ड) धातू म्हणजे काय सांगून प्रज्ञेच्या अंगाने धातूंचे प्रकार सांगा.

प्र.4 प्रज्ञाभूमी म्हणजे काय? प्रज्ञाभूमीचे कार्यकारण परंपरा सविस्तर सांगा

16

किंवा

गृहस्थी जीवनात सुख समृद्धीसाठी कोणत्या विधीशिलांचे पालन करावे?

प्र.5 अभिज्ञा म्हणजे काय? अभिज्ञाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

16

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
मिलिन्द प्रश्न (पत्रो) (MA17302)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) भन्ते नागसेना सोबत एकूण किती भिक्षू होते?
 - अ) एक लाख
 - ब) नव्वद हजार
 - क) ऐंशी हजार
 - ड) साठ हजार
- 2) भन्ते रोहनास दण्डकम कोणी दिला?
 - अ) भन्ते पुरणकस्सप
 - ब) भन्ते अस्सगुप्त
 - क) भन्ते मक्खलीगोसाल
 - ड) भन्ते निगठनातपुत्त
- 3) सोनुत्तर ब्राम्हणाच्या घरी कोणाचा जन्म झाला?
 - अ) भन्ते महाकश्यप
 - ब) भन्ते उपाली
 - क) भन्ते नागसेन
 - ड) भन्ते मेधांकर
- 4) मिलिंद प्रश्न हा किती वर्गात विभागलेला आहे?
 - अ) 40
 - ब) 30
 - क) 22
 - ड) 20
- 5) भन्ते कस्सप! जगाचे पालन कोण करतो?
 - अ) आकाश
 - ब) राजा
 - क) पृथ्वी
 - ड) पाणि
- 6) राजा मिलिंद किती विदयांमध्ये पारंगत होता?
 - अ) 20
 - ब) 21
 - क) 19
 - ड) 22
- 7) आयुष्यमान धर्मरक्षिताच्या सहवासात बुध्दाचा उपदेश तुम्ही पूर्ण अभ्यास करा असे कोणी सांगितले?
 - अ) भन्ते उपाली
 - ब) भन्ते अस्सगुप्त
 - क) भन्ते
 - ड) भन्ते रोहन
- 8) गरुडाच्या तावडीत सापडलेल्या सापाप्रमाणे कोणाची अवस्था झाली?
 - अ) राजा अशोका
 - ब) राजा बिंबिसार
 - क) राजा अजातशत्रू
 - ड) राजा मिलिंद

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

- अ) अनुपिटक साहित्यामध्ये मिलिंद प्रश्नाचे महत्त्व विशद करा.
ब) खालील उताऱ्याचे मातृभाषेत भाषांतर करा.

तेसु सामणेरो जम्बुदीपे सागलनगरे मिलिन्दो नाम राजा अहोसि पण्डितो व्यक्तो मेधावी पटिबलो। अतीताना गतपच्चुप्पन्नानं मन्तयोगविधानकिरियानं करणकाले निसम्मकारी होति। बहूनि चरस्स सत्थानि उग्गहितानि होन्ति.

- क) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील वेदना प्रश्नासंबंधी सविस्तर माहिती लिहा.
ड) खालील उताऱ्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.

“जेथे तेथे मी जन्म घेईन तेथे तेथे गंगेच्या वेगवान तरंगाप्रमाणे प्रत्यत्पन्नमति होईन आणि त्याने विचारलेल्या सर्व प्रश्नांचा उकल करून सांगण्यात समर्थ होईन”.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

- अ) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील शील व श्रद्धा या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
ब) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील पण्डितवाद आणि राजवाद याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 मिलिंद प्रश्न ग्रंथातील स्मृतीची ओळख व समाधीची ओळख या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

- 9) निरीक्षण हे डोळ्यांद्वारे विचारपूर्वक केलेली अध्ययन पध्दती आहे. हे ——— यांचे मत आहे.
 अ) य. रा. दाते
 ब) एम. एच. गोपाल
 क) पॉलिन यंग
 ड) एफ. एल. व्हिटनी
- 10) संशोधन अहवाल तयार करणे हा संशोधन प्रक्रियेतील ——— टप्पा आहे.
 अ) पहिला
 ब) दुसरा
 क) अंतिम
 ड) तिसरा
- 11) सामाजिक सर्वेक्षण ही संज्ञा सर्वप्रथम ——— यांनी उपयोगात आणली.
 अ) फ्रेड्रिक-ले-प्ले
 ब) एम. एच. गोपाळ
 क) एफ. एल. व्हिटनी
 ड) य. रा दाते
- 12) तौलनिक संशोधन किती व्यक्ती अथवा ग्रंथाचे केले जाते?
 अ) आठ व्यक्ती, ग्रंथ
 ब) दोन व्यक्ती अथवा दोन ग्रंथ
 क) चार व्यक्ती अथवा चार ग्रंथ
 ड) दहा व्यक्ती अथवा दहा ग्रंथ
- 13) शोधकार्याच्या क्षेत्रामध्ये कोणत्या गोष्टीचा समावेश होतो?
 अ) नमष्टी
 ब) समष्टी
 क) आराखडा
 ड) नमुना
- 14) प्रायोगिक संशोधन दर्जेदार करण्यासाठी किती घटक सांगितले आहेत?
 अ) 6
 ब) 4
 क) 2
 ड) 8
- 15) चार्ल्स बुशा आणि स्टिफन हार्टर यांच्या मते संशोधन म्हणजे काय?
 अ) आराखडा
 ब) विषयनिवड
 क) ज्ञानप्राप्ती
 ड) आशय
- 16) 'केवळ तथ्यांच्या संकलनामुळे शास्त्राची निर्मिती होत नाही'. असे कोण म्हणाले?
 अ) पॉलिन यंग
 ब) जे. एच. पाइनकर
 क) य. रा. दाते
 ड) एम. एच. गोपाल

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) संशोधनाचे किती प्रकार आहेत याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 ब) उपयोजित संशोधन म्हणजे काय?
 क) वर्णनात्मक संशोधन आराखड्याचे विवेचन लिहा.
 ड) आशय विश्लेषणाच्या पायऱ्या लिहा.
 इ) संशोधन अहवालाचा उद्देश लिहा. थोडक्यात लिहा.
 ई) तथ्य संकलनाचे महत्त्व लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन लघुत्तरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) गृहितक म्हणजे काय ते सांगून त्याचे वैशिष्ट्ये लिहा.
 ब) प्रश्नावलीचे वैशिष्ट्ये लिहा.
 क) मूलभूत संशोधन म्हणजे काय? हे सांगून संशोधन प्रक्रियेचे घटक लिहा.
 ड) तौलनिक अभ्यास म्हणजे काय? हे सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **16**
ऐतिहासिक संशोधन पद्धती ही वर्णनात्मक संशोधन पद्धतीपेक्षा वेगळी कशी ते लिहा.
किंवा
नमुना निवड म्हणजे काय? नमुना निवड पद्धतीचे प्रकार व वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.5** आदर्श संशोधन अहवालाची वैशिष्ट्ये लिहा. **16**

Seat
No.

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
दिघनिकाय-ब्रम्हजालसुत्त (MA17304)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) तथागतानी कोणत्या कारणामुळे आनंदी होऊ नका असे म्हटले होते?
 अ) बुद्ध, धम्म, संघाची स्तुती ब) धम्माची स्तुती
 क) संघाची स्तुती ड) भिक्खूची स्तुती
- 2) दीघनिकायात किती महापदेस सांगितले आहेत?
 अ) 8 ब) 10
 क) 14 ड) 4
- 3) तेंस अतिवेलं हसखिड्डारति धम्मसमापन्नना विहरती ---- सम्युस्सति।
 अ) भाति ब) सति
 क) तति ड) जति
- 4) ब्रम्हजाल सुत्ताची सुत्ताची कशी आहे?
 अ) एकेसमयी मी ऐकले ब) असे मी ऐकले
 क) तेव्हा मी ऐकले ड) त्यावेळी मी ऐकले
- 5) द्वेष बुद्धी बाळगाल तर त्यामुळे (मोक्षाच्या मार्गात) तुम्हाला अडथळा येईल असे कोणी म्हटले?
 अ) भिक्खूने ब) शिष्याने
 क) भगवंताने ड) उपासकाने
- 6) पालि भाषेत शिष्याला ---- म्हणतात.
 अ) आचार्य ब) गुरु
 क) मानवक ड) परिव्राजक
- 7) संवर्त म्हणजे कशाचा नाश होणे?
 अ) जगाचा नाश ब) विदयेचा नाश
 क) तत्त्वाचा नाश ड) संघाचा नाश
- 8) ब्रम्हजाल सुत्ताचा उपदेश चालू असताना किती लोकाचा समुदाय हालू लागला होता?
 अ) शंभर ब) दोनशे
 क) सहस्र ड) दहा

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

- अ) तथागत बुद्धाचा गंभीर धम्म उपदेश लिहा.
- ब) खालील उताऱ्याचे मातृभाषेत भाषांतर करा.
"एक भत्तिको समणो गोतमो रत्तूपरतो विरतो विकाल-भोजना ति-इति वा हि...
नच्चगीतवादित विसूक दस्सना पटि विरतो समणो गोतमो ति-इति वा हि..."
- क) ब्रम्हजाल सुत्ताचे दीघनिकायामध्ये महत्त्व विशद करा.
- ड) खालील उताऱ्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.
'चौर्यकर्माचा त्याग केल्यामुळे श्रमण गौतम चौर्यकर्मापासून अलिप्त राहिला आहे.
तो दुसऱ्याने दिलेलेंच घेतो व इच्छितो, व चौर्यकर्मापासून अलिप्त राहून शुध्द
अंतःकरणाने वागतो.'

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

ब्रम्हजाल सुत्तातील मिथ्या दृष्टीचा भावार्थ सविस्तर लिहा.

किंवा

दीघनिकायाचे अंतरंग व महत्त्व सविस्तर लिहा.

प्र.5 चूळसील, मज्झिम सील, महासील या तीनही सीला विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

16

- 9) अभिधम्मपिटकांतील 4 था ग्रंथ कोणता आहे?
 अ) धम्मसंगिनि ब) विभंग
 क) पुग्गलपञ्जाति ड) कथावत्थु
- 10) दहा मातिकांतून एकूण किती व्यक्तित्तेचे विवरण केले गेले आहे?
 अ) 54 ब) 52
 क) 320 ड) 395
- 11) ज्याचे प्रथम तीन संयोजने अजून नष्ट झाली नाहीत असा व्यक्ति कोण?
 अ) पुथुज्जनो ब) सोतापत्ती
 क) संकदागामी ड) अनागामि
- 12) अभिधम्म पिटकाचा सातवा ग्रंथ कोणता आहे?
 अ) पट्ठान ब) कथावत्थु
 क) यमक ड) विभंग
- 13) पुग्गलपञ्जाति ग्रंथ किती भागात विभागला आहे?
 अ) दोन ब) तीन
 क) चार ड) दहा
- 14) समनन्तर पच्चयो ——— ।
 अ) अनन्तर ब) सहंजात
 क) अधिपति ड) अञ्जमञ्ज
- 15) ध्यानाला पालि भाषेत काय म्हटले आहे?
 अ) दयान ब) ज्ञान
 क) झेन ड) विपस्सना
- 16) जी व्यक्ति बोलतेही आणि कामही करते ती कशासारखी आहे?
 अ) बैलासारखी ब) ढगांसारखी
 क) उंदरासारखी ड) पोपटासारखी

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) तथागतांचा देवलोकांतील अभिधम्माचा उपदेश थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ब) अठरा धातू आयतनांचे विश्लेषण करा.
 क) कोणती व्यक्ति समयविमुक्त आहे?
 ड) प्रथम पाच संयोजनांचे विवेचन स्पष्ट करा.
 इ) 'सत्यादेव मनुस्सानं बुद्धो भगवाती' या वाक्याचा अर्थ विशद करा.
 ई) 'अत्थिपच्चर्यो' चा संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) पुगलपञ्जातितील चार-चार प्रकारच्या व्यक्तित्ते वर्गीकरण सांगा.
ब) पुढील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

धातूनं धातुपञ्जाति ।

कितावता धातूनं धातुपञ्जाति? यावता अट्टारस धातुयो-चखुधातु, रूपधातु, चखुविञ्जाण धातु, सोतधातु, सदधातु, सोतविपञ्जाण धातु, धानधातु, गन्धधातु, धानविञ्जाण धातु, जिह्वाधातु, रसधातु, जिह्वाविञ्जाण धातु, कायधातु, फोडुब्बधातु, काय विञ्जाण-धातु, मनोधातु, धम्मधातु, मनोविञ्जाणधातु; एतावता धातूनं धातुपञ्जाति ।

क) अनन्तर प्रत्ययाचे स्पष्टीकरण लिहा.

ड) खालील उताऱ्याचे पालित भाषांतर करा.

हेतू प्रत्यय, आलंबन प्रत्यय, अधिपति प्रत्यय, अनंतर प्रत्यय, समनंतर प्रत्यय, सहजात प्रत्यय, अन्यमन्य प्रत्यय, निश्चय प्रत्यय, उपनिश्चय प्रत्यय, पूरेजात प्रत्यय, पच्छजात प्रत्यय, आसवेन प्रत्यय, कर्म प्रत्यय, विपाक प्रत्यय, आहार प्रत्यय, इंद्रिय प्रत्यय, ध्यान प्रत्यय, मार्ग प्रत्यय, सम्प्रयुक्त प्रत्यय, विप्रयुक्त प्रत्यय, अस्ति प्रत्यय, नास्ति प्रत्यय, विगत प्रत्यय, अविगत प्रत्यय असे चोविस प्रत्ययकार आहेत?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

अभिधम्मपिटकाची निदानकथा सांगून अभिधम्माचे महत्त्व सांगा.

किंवा

पुगलपञ्जातिचा अर्थ सांगून अभिधम्मातील त्याचे स्थान स्पष्ट करा.

प्र.5 पढाण पच्चयाचे निदान सांगून पहिल्या दोन प्रत्यायाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

अ) इंद्रिय सुत्तातील सामाजिक, धार्मिक व तात्वीक माहिती लिहा.

ब) खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा

अथ खो आयस्मा आनन्दो मिगसालाय उपासिकाय निवेसने पिण्डपातं गहेत्वा उद्वायासना पक्कामि। अथ खो आयस्मा आनन्दो पच्छाभत्तं पिण्डपातपटिककन्तो येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि। एकमन्तं निसिन्नो खो आयस्मा आनन्दो भगवन्तं एतदवोच –

क) अंगुत्तर निकाय म्हणजे काय हे सांगून त्यातील तात्वीक व धार्मिक आशय लिहा.

ड) खालील उताऱ्याचे पालित भाषांतर करा.

तेव्हा भगवान आयुष्मान आनन्दांना बरोबर घेऊन येथे मिगार-माताचा पूर्वाराम प्रासाद होता तेथे गेले. तेव्हा भगवान सायंकाळ झाल्यावर योगाभ्यासातून उठले आणि त्यांनी आनन्दांना सम्बोधित केले. “आनन्द चल पूर्वच्या बाजूला स्नानगृह आहे तेथे स्नान करू या”. “ठिक भन्तें” असे म्हणून आनन्दांनी भगवानांना प्रतिसाद दिला. तेव्हा भगवान आनन्दांना घेऊन स्नान करण्यासाठी जेथे पूर्व दिशेला स्नानगृह होते तेथे गेले: पूर्व दिशेच्या स्नानगृहात स्नान करून बाहेर येऊन चीवर अंगावर परिधान करून शरीर सुकविण्यासाठी उभे राहिले.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर तपशीलवार लिहा. (कोणताही एक)

इन्द्रियसंवर सुत्तामध्ये तथागतानी दिलेला धार्मिक, सामाजिक व तात्वीक उपदेश सविस्तर लिहा.

किंवा

इण सुत्ताच्या आधारे दारिद्री व सम्पती विहीन, निर्धन व्यक्तीची माहिती सविस्तर लिहा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

महाचुन्द सुत्ताच्या आधारे भिक्खूंच्या कुशल व अकुशल कर्माचे सविस्तर वर्णन करा.

- 9) हत्तीच्या मनामध्ये धातु कुठे स्थापन व्हावा असे वाटत होते.
 अ) खांदयाबरोबर ब) डोक्याबरोबर
 क) हाताबरोबर ड) पायाबरोबर
- 10) चैत्य पर्वतावर वर्षा ऋतुमध्ये निवास करत असता किती अर्हतांनी राज्यावर अनुग्रह केला.
 अ) 80 ब) 70
 क) 55 ड) 62
- 11) देवानपियतिस्साने किती वर्षे राज्य कारभार केला.
 अ) 5 ब) 15
 क) 35 ड) 40
- 12) महाबोधीचे नागापासून रक्षण करण्यासाठी संघामित्राने कशाचे रूप धारण केले.
 अ) गरूड ब) महानाम
 क) हत्ती ड) सिंह
- 13) महाबोधीची स्थापन कोणत्या वृक्षाखाली केली.
 अ) न्याग्रोध ब) महाशाल
 क) आम्रवृक्ष ड) बोधीवृक्ष
- 14) महावंस या ग्रंथाची निर्मिती कोणत्या ग्रंथावर आधारीत आहे.
 अ) धुपवंस ब) बोधीवंस
 क) दिपवंस ड) सासनवंस
- 15) महावंस ग्रंथाची निर्मिती कोणत्या थोरांनी केली.
 अ) कश्यपथेर ब) आनंदथेर
 क) महानामथेर ड) सुमंगलथेर
- 16) मुटासीव राज्याने किती वर्षे राज्य केले.
 अ) 50 अ) 60
 क) 70 क) 80

प्र.2 संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) महानामथेरा विषयी माहिती लिहा.
 ब) थेरी संघमित्रा विषयी माहिती लिहा.
 क) महेंद्र थेरा विषयी माहिती लिहा.
 ड) धम्म अशोका विषयी माहिती लिहा.
 इ) देवानामपिय तिस्साविषयी माहिती लिहा.
 ई) नगरप्पवेसनवण्णनां विषयी माहिती लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) धम्म अशोकाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 ब) खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.
 पञ्च मासे वसित्वान तेनमच्चातीव सवक्रता ।
 वेसाकसुककपक्खादिदिने दूता विनिगता ॥
 तामलितियमारन्ह नावं ते जम्बुकोलीके ।
 ओरन्ह भूप परिससु पत्वा द्वादसियं इति ॥
 अदंसु पाण्णाकारे ते वूता लाङ्काधिपस्स ते ।
 तेसं महन्तं सक्कारं लाङ्कापति अकारार्यं ।
 ते मग्गसिरमासस्स आदिचन्दोदये दिने ।
 अभिसितंच लङ्किन्द अमच्च सामीभतिनो ॥
 धम्मसोकस्स वचनं वत्वा सामिहिते रता ।
 पुनो पि अभिसिञ्चिसु लङ्काहितसुखे रतं ॥

क) महेंद्रथेराविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

ड) खालील मराठी उताऱ्याचे पालित भाषांतर करा.

पाच महीने सन्मानपूर्वक राहुन तो आमात्या आणि दुत वैशाख पक्षाच्या प्रतिपदेला पाटली पुत्र येथून निघाले. ताम्रालिप्ति येथून नावेत बसून ते जम्बुकोल या ठिकाणी उतरले मग द्वादशिच्या दिपसी राजाचे दर्शन घेतले. राजाला दिलेल्या भेटीच्या सर्व वस्तु समर्पित केल्या. राजासाठी दिलेल्या सर्व वस्तु दुताने राजास अर्पण केल्या. लंकेच्या राजानेही खूप मोठा सत्कार केला.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

नानादेसप्पसादवण्णना. नानाप्रदेशाचे वर्णन लिहा.

किंवा

महिन्दागमनवण्णमा. महेंद्रराचे गमन यावर माहिती लिहा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

16

नगरप्पवेसनवण्णना नगर प्रवेशाचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.4 कशाप्रकारे क्रमाने क्षांति प्राप्त होते आणि नियमानुसार धम्म प्रवेश होतो? याचे सविस्तर वर्णन करा. **16**

किंवा

विपस्सनेचा उगम व विकास याविषयी सविस्तर लिहा.

प्र.5 मानवी जीवनात ध्यान का आवश्यक आहे? ध्यानामुळे होणारे फायदे याविषयी सविस्तर चर्चा करा. **16**